

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Берницька Д.І., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій
Тернопільського національного економічного університету

Конкурентні переваги є однією з найважливіших умов успішного функціонування та виживання і подальшого розвитку підприємства в ринковому середовищі. Підприємства зі стійкими конкурентними перевагами, які неможливо скопіювати, мають найбільше шансів для виживання у ринковому середовищі.

Конкурентні переваги в сучасних умовах розвитку економіки слід розглядати як здатність сукупного потенціалу підприємства формувати й підтримувати систему задекларованих цінностей та ділових принципів, культуру якості ведення бізнесу, корпоративну філософію, місію і стратегію підприємства відносно його конкурентів, які задовольняють вимогам споживачів та партнерів, а також забезпечують можливість перспективного розвитку, враховуючи нестабільність ринкового середовища.

Звичайно, це вимагає враховувати швидко мінливість зовнішнього середовища, виникнення важко передбачуваних економічних, соціально-політичних ситуацій.

Багатофакторний склад проявів зовнішнього середовища на діяльність підприємства визначає передумови формування різноманітних моделей зовнішнього середовища. Саме тому діяльність будь-якого підприємства неможлива без наперед чітко визначених орієнтирів, реалізація яких залежить від зовнішнього і внутрішнього середовища. [1, с. 66].

Крім того, управління конкурентоспроможністю здійснюється на різних стадіях життєвого циклу товару, що передбачає включення в процес управління різних підрозділів підприємства. Таким чином, ефективність управління конкурентоспроможністю досягається спільними зусиллями усіх видів менеджменту підприємства (виробничого, фінансового, інноваційного, кадрового, інформаційного тощо) [2, с. 124]:.

Класичною вважається класифікація за сферою виникнення, за якою виділяють внутрішні та зовнішні фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства: Виникнення та інтенсивність прояву внутрішніх факторів безпосередньо залежить від діяльності підприємства, його менеджменту та технологічної бази. До внутрішніх факторів традиційно відносять [3, с. 264]:

- діяльність керівництва та апарату управління підприємства, організація та виробнича структура, професійний та кваліфікований рівень керуючих кадрів;
- система технологічного оснащення. Оновлення устаткування та технологій, заміна їх на сучасні забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства, підсилює внутрішню гнучкість виробництва;
- сировина, матеріали, напівфабрикати. Якість сировини, комплектність її перероблення та величина відходів впливають на конкурентоспроможність підприємства. Зменшення виходу готової продукції із сировини приводить до збільшення витрат виробництва, і відповідно до зменшення прибутку;
- збут продукції. Для підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідно здійснювати ефективний збут продукції, завойовувати нові ринки, стимулювати здійснення продажу, вживати маркетингові заходи. Вплив на конкурентні переваги відповідно до внутрішніх факторів мають інноваційна діяльність підприємства, фінансовий стан та

можливість додаткових інвестицій. Такі чинники є дуже важливими у прийнятті стратегічних рішень щодо посилення конкурентоспроможності, оскільки вони формують можливість здійснення господарської діяльності.

Зовнішні чинники є рушійною силою у становленні конкурентних переваг підприємства, тому важливим є побудова міцних зв'язків між конкурентами, контрагентами, споживачами та кредитно-фінансовими установами. Сукупність елементів зовнішнього середовища, що мають вплив на конкурентоспроможність підприємств, можна об'єднати в декілька груп: державне регулювання; природно-ресурсний потенціал; трудові ресурси, товарні ринки; ринкова інфраструктура. Зокрема, ринок є багатосторонньою системою забезпечення конкурентоспроможності. Його вплив відбувається через показники, які мають досить високу питому вагу у розвитку підприємства. До них можна віднести: маркетингові стратегії конкурентів, демографічні показники і нерівномірність розподілу населення, досягнення в науці й техніці та інше.

Сукупність факторів створює систему взаємопов'язаних елементів, що змінюють основні аспекти діяльності підприємства. При правильному управлінні кожний чинник здатний сприяти формуванню додаткових конкурентних переваг. Види впливу факторів на конкурентоспроможність підприємства різноманітні, у зв'язку з чим необхідним стає використання системного підходу, який дозволить певним чином їх упорядкувати[4, с.352]:.

Результати досліджень свідчать, що не існує єдиного універсального методу оцінювання конкурентоспроможності. Для забезпечення управління конкурентними перевагами необхідно використовувати різні методи з урахуванням сукупності факторів внутрішнього, зовнішнього середовища, які мають й позитивні, й негативні наслідки для подальшого розвитку підприємства.

Ефективне функціонування механізму управління конкурентоспроможністю дозволить підприємствам мобілізувати потенціал, і конкурувати на ринку певний часовий період. Наявність стійких конкурентних переваг є ефективною умовою реалізації стратегічних планів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Берницька Д.І. Аналіз зовнішнього мікросередовища підприємств пивоварної промисловості. Інноваційна економіка. – 2013. - № 2 [40]. – С. 66 –71.
2. Нагірна Л. В. Теоретико-методологічні підходи до розкриття сутності поняття конкурентних переваг підприємства / Л. В. Нагірна // Економіка і регіон. – 2010. – № 2 (25). – С. 120-125.
3. Стеців Л. П. Конкурентні переваги: підходи до трактування та їх відмінності // Науковий Вісник Національного лісотехнічного університету: зб-к наук. праць / Л. П. Стеців. – Львів, 2009. – Вип. 19.12. – С. 263-270.
4. Конкурентні переваги підприємства: оцінка формування та розвиток: монографія / [Ю. Б. Іванов, П. А. Орлов, О. Ю. Іванова]. – Х.: ВД «ІЖЕК», 2008. – 352 с.